

Werkgroep Behoud de Peel

*Jaarverslag over
2010 en 2011*



Organisatie en financiën

Organisatie

Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) werd in 1978 opgericht en is vanaf 1983 een stichting.

Meer over onze doelstelling en ons werkgebied kunt u lezen op de laatste pagina van dit jaarverslag.

Het bestuur van de stichting Werkgroep Behoud de Peel bestond in 2010 / 2011 uit 10 leden. Wim van Opbergen uit Deurne is voorzitter, Erik Theunissen uit Asten secretaris en Bert van den Eijnden is de penningmeester. Het kantoor van de werkgroep is gevestigd in het 'Hofke van Marijke', Rembrand van Rijnstraat 5 te Deurne.

De Werkgroep krijgt ondersteuning van diverse sympathisanten bij ontwikkelingen in ons grote werkgebied en van specialisten op wetenschappelijk en juridisch gebied. En niet te vergeten van de onmisbare vrijwilligers, die o.a. deelnemen aan de werkdagen in de Peel en bij het opnemen van de waterstanden.

WBdP heeft in 2011 afscheid moeten nemen van een werknemer en heeft nu twee mensen in dienst. De andere leden werken op vrijwillige basis. Iedereen heeft een of meer eigen taken (zoals ammoniak, beheer, ruimtelijke ordening, landinrichting, etc.). Maandelijks wordt vergaderd om het beleid met elkaar af te stemmen.

WBdP is aangesloten bij de Brabantse Milieufederatie en de Stichting Milieufederatie Limburg. We werken ook soms samen met andere natuur- en milieuorganisaties.

Daarnaast zijn er vele formele en informele contacten met de verschillende overheden: ministeries, de provincies N-Brabant en Limburg, de omliggende Peelgemeentes en ook de twee waterschappen.

Financiën

Dankzij o.a. de trouwe steun van onze donateurs, de subsidie van de Peelgemeentes en vergoeding voor ons beheerswerk in de Peel, het opnemen van de waterstanden en soms voor onze expertise is Werkgroep Behoud de Peel er ook deze beide jaren weer in geslaagd om een redelijke balans te vinden tussen inkomsten en uitgaven. Vermeldenswaard bij onze inkomsten zijn zeker ook de bijdrage voor 2010 door Stichting Doen in het kader van ons 'Antiverdrogingsproject Noord Brabant' en van het Dinamo Fonds voor griffierechten bij ammoniakprocedures.

Wat zich al een aantal jaren aftekende, is in 2010 gebeurd; de subsidie voor onze drie ID-baan-medewerkers kwam in de knel. Dat betekende dat voor een van onze medewerkers de ID-baansubsidie werd stopgezet. Met medewerking van de Gemeente Helmond is hiervoor voor de resterende looptijd van het 'Antiverdrogingsproject Noord Brabant' een oplossing gevonden.



Postbus 139, 5750 AC DEURNE
Telefoon: 0493-354411
Faxnummer: 0493-354435
E-mail: WBdP@hetnet.nl
ING: 5356520 t.n.v. WBdP te Deurne
Website: www.wbdp.nl

Echter, na afloop van dat project hebben we van deze medewerker afscheid moeten nemen. Voor een tweede medewerker heeft de gemeente Deurne een afbouwregeling aangekondigd, welke per 1 januari 2011 in werking trad en loopt tot het einde van 2012. Voor de derde medewerker blijft de situatie vooralsnog gelijk.

Dit jaarverslag zal u er hopelijk weer van overtuigen dat Werkgroep Behoud de Peel zich hard maakt voor het behoud van de Peel. Het stellen van de economische belangen boven de natuurbelangen blijft een voortdurende bedreiging van onze Peelrestanten. Onze inzet voor de naleving van de natuur- en milieuwetgeving is, zeker bij het huidige kabinet, helaas nog altijd noodzakelijk.

U kunt de Werkgroep steunen door een gift te storten op gironummer 5356520 van Stichting Werkgroep Behoud de Peel te Deurne.

Werkgroep Behoud de Peel is erkend als 'Algemeen Nut Beogende Instelling'. Dit houdt in dat giften (onder de voorwaarden van deze regeling) voor de belasting aftrekbaar zijn.

INHOUD

Organisatie en financiën...2
Voorwoord...3
Natuurbeschermingswet en ammoniak...4
De Grauwe Klauwier...7
Gewenst water-regime...8
Anti-verdrogingsacties...10
Nieuw Limburgs Peil is een streefbeeld...10
...en andere (water)problemen...11
Belangrijke pleisterplaats...12
Natura2000...13
Heidse Peel...13
Landinrichting Peelvenen...14
Voorlichting...16
Peelwerk...17
Ruimtelijke Ordening en andere zaken...18
Grof geweld...19
Jaarverslag in het kort...20

HELP !

Hebt u tijd en zin om actief mee te werken aan het behouden en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Peel? Meldt U dan bij WBdP@hetnet.nl. Vrijwilligers (en stagiaires) kunnen helpen met het onderhoud in de Peel, opnemen van de waterstanden, meedenken over de strategie en het ondersteunen van projecten!



De Stichting Doen (Postcodeloterij) draagt financieel bij aan ons antiverdrogingsproject Noord-Brabant.

Voorwoord

Deze keer een jaarverslag voor twee jaar tegelijk. Vorig jaar had WBdP het zo druk met het Peelbeschermingswerk (gecombineerd met personele problemen) dat we niet aan het jaarverslag toekwamen. Onze excuses daarvoor.

Misschien hebben we daardoor vorig jaar ook uw financiële bijdrage gemist. We hopen dat u ons daarom dit jaar extra wilt steunen.

Die steun is altijd al hard nodig geweest, maar nu zeker. Vroeger viel natuur onder het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Toen al zeiden we soms dat LNV betekende: 'Landbouw eN Visserij'. De aandacht voor natuur is bij het ministerie nooit echt groot geweest.

Het is waarschijnlijk niet toevallig dat het woord natuur in het huidige ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie niet eens meer voorkomt.

Waar zou het natuurbeleid bij het huidige ministerie onder vallen? Onder Landbouw hopelijk niet. De moderne landbouwmethodes bieden in het algemeen bijzonder weinig ruimte voor natuurwaarden. Onder Economische zaken zou eigenlijk goed kunnen. Natuurproblemen worden heel vaak veroorzaakt doordat de economische waarde van de natuur niet in geld wordt uitgedrukt. Het lijkt er echter sterk op dat ook dit ministerie de zeer grote waarde van de natuur niet weet te schatten. Onder Innovatie dan? Het zou inderdaad vernieuwend zijn wanneer een ministerie eens wel goed aandacht voor de natuur zou hebben. Het beleid van staatssecretaris Bleker lijkt echter eerder op afbraak dan op innovatie. Meteen na het aantreden van dit kabinet werd een aankoopstop op de EHS ingevoerd, de ecologische verbindingzones (vereist voor het Europese Natura2000-netwerk van natuurgebieden) werden afgeschaft, de provincies moeten EHS gaan schrappen en er wordt enorm gekort op financiën voor beheer en inrichting voor natuur.

Dit speelt allemaal bij de Peel. De hele houding van het ministerie is anti-natuur. Op de subsidie voor diverse natuur- en milieuorganisaties wordt flink gekort.

Daarom: zeker nu is WBdP hard nodig om voor de belangen van de natuur op te komen. WBdP ontvangt geen subsidie van de overheid. Met uw gift kunnen wij ons werk blijven doen.

Wim van Opbergen, voorzitter



Natuurbeschermingswet en ammoniak

De Peelgebieden Deurnese Peel, Mariapeel, Grauweven, Groote Peel en Sarsven/de Banen vallen onder de Europese Habitatrichtlijn. Het gebied de Rouwkuilen is een Beschermd Natuurmonument.

De bescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Nb-wet). Volgens die wet mogen zonder vergunning geen activiteiten worden verricht die een significant nadelig effect hebben. WBdP ziet er op toe dat deze wet op het gebied van ammoniak wordt nageleefd.

Wij zijn nog steeds van mening dat de provincies deze controles op de vergunningplicht Nb-wet zelf zouden moeten doen! Zij zijn immers het bevoegd gezag. Zij doen dit echter niet of nauwelijks. Wel is het zo dat (mede) door onze acties de laatste jaren de veehouders vaker op eigen initiatief zo'n vergunning aanvragen.

Voor de schadelijkheid van ammoniak verwijzen wij u naar eerdere jaarverslagen of onze website www.wbdp.nl.

Voor een gezond hoogveen, met alle bijbehorende zeldzame planten en dieren, is volgens het RIVM de stikstofneerslag in de Peel (voor het overgrote deel veroorzaakt door de veehouderij) vier tot zelfs zeven keer te hoog.

Controles en meldingen vergunningplicht

Net als voorgaande jaren hebben we weer alle door de gemeentes binnen ons werkgebied aan veehouderijbedrijven verleende milieuvergunningen gecontroleerd. Wanneer we daarbij constateerden dat de ammoniakemissie toenam, meldden we de vergunningplicht Nb-wet bij G.S. van N.-Brabant of G.S. van Limburg. (Dit deden we binnen een afstand van 10 km van de hierboven genoemde beschermde Peelgebieden).

In 2010 hebben we 241 milieuvergunningen en 40 meldingen (voor rundveehouderijbedrijven) gecontroleerd.

In 2011 waren dat er resp. 182 en 24.

In 2010 meldden we naar aanleiding daarvan 68 keer de vergunningplicht Nb-wet bij G.S..

In 2011 moesten we dat 34 keer doen.

Procedures

In 2010/2011 hebben we onder andere de volgende acties ondernomen:

- We maakten 15 keer bezwaar tegen een besluit van G.S. van N.-Brabant, resp. 11 keer tegen een besluit van G.S. van Limburg (de handhavingskwesies niet meegeteld).

- We gingen 10 keer in beroep bij de Raad van State (waarvan twee keer tegen een weigering om handhavend op te treden).

- We vroegen G.S. 18 keer om handhavend op te treden tegen uitbreidingen waarvoor geen Nb-wetvergunning was gevraagd. De meeste van deze verzoeken werden toegekend, of er werd door de veehouder een vergunning aangevraagd.

P.S.: het aantal hierboven genoemde procedures betekent niet dat we overal bezwaar tegen moesten maken. Vooral in Limburg kon-



den diverse uitbreidingen zonder ons protest doorgang vinden, omdat Limburg -i.t.t. Brabant- het salderen wel nog op een inzichtelijke, narekenbare manier deed.

Het zou te veel worden om verslag te doen van (het resultaat van) al onze acties. We vermelden hier de belangrijkste:

Beroepen gewonnen:

Legaliseren t/m 2004 is in strijd met Vogelrichtlijn

In ons jaarverslag van 2009 schreven we dat de provincies illegale uitbreidingen van veehouderijen legaliseerden tot 1-10-2005. Ze stelden dat dit kon, omdat op die datum de Nb-wet was vernieuwd. We wonnen toen onze beroepen daartegen bij de Raad van State. Logisch: het feit dat je de tekst van de wet vernieuwt, betekent niet dat dan automatisch alle illegale uitbreidingen ten tijde van de vorige wet kunnen worden gelegaliseerd. Hoe reageerde de overheid op onze gewonnen beroepen? De natuur had er weinig baat bij. De wet werd opnieuw aangepast. Nu werd het legaliseren expliciet in de wet opgenomen, tot 7-12-2004.

Volgens ons is de Nederlandse Nb-wet daarmee in strijd met de Europese regelgeving. De Peel is namelijk al veel eerder door Europa aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Wij gingen 7 keer in beroep tegen besluiten van G.S.. Opnieuw kregen we van de Raad van State gelijk. Het legaliseren werd niet toegestaan. De vergunningen werden vernietigd.

De Mariapeel en de Groote Peel zijn in 1986 aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Voor de Deurnese Peel gebeurde dat in 1992. Volgens de Europese regels had Nederland vanaf dat moment verslechtingen van de gebieden moeten voorkomen. Voor de Mariapeel en Deurnese Peel bestond de vergunningplicht zelfs al eerder. In resp. 1976 en 1980 werden deze gebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument. Toen ging de vergunningplicht Nb-wet al in. Vanaf 1982 heeft WBdP de overheid hier steeds op gewezen en hebben honderden bedrijven in de Peelregio voor hun uitbreidingen de vergunningprocedure moeten doorlopen.

De overheid heeft buiten het werkgebied van WBdP echter vrijwel overal de vergunningplicht genegeerd. Daardoor zit men nu met een groot probleem. Het gaat ons echter te ver om dan nu maar even alle illegale uitbreidingen te laten legaliseren. Dat zou ons inziens alleen maar kunnen wanneer de overheid met een compenserend beleid zou komen waarmee de uitstoot de komende jaren echt flink zou worden verlaagd. Alles wijst er echter op dat de overheid niet van plan is om zo'n beleid te gaan voeren. In tegendeel.

Altijd vergunningplicht

G.S. stelden dat er geen vergunningplicht is wanneer er wordt gesaldeerd (de extra uitstoot van stikstof van een veehouderij compenseren door het intrekken van een vergunning elders). Wij

hebben hier diverse bezwaren en ook beroepen tegen ingediend. Volgens ons staat in de Nb-wet dat een vergunning ook dan verplicht is. Een van onze argumenten daarbij is dat er in de wet staat dat er bij salderen zekerheid moet zijn dat de depositie per saldo niet toeneemt. Een vergunningprocedure geeft op die zekerheid voor derden zoals WBdP meer zicht. De Raad van State gaf ons gelijk. Ook bij salderen is er de vergunningplicht Nb-wet.

Besluiten volgens de Verordening Stikstof zijn niet controleerbaar

We dienden diverse bezwaren in tegen besluiten die G.S. van N.-Brabant namen met hun Verordening Stikstof Natura2000.

Deze besluiten zijn wanneer er gesaldeerd wordt voor derden niet inzichtelijk. Wij kunnen niet narekenen of er voor de uitbreiding voldoende wordt gecompenseerd.

De provincie gebruikt voor de berekening van de deposities van de uitbreidende bedrijven een eigen berekeningsmodel, waarover derden zoals WBdP niet beschikken. De depositie van de intrekkingen wordt met weer een ander model berekend (eveneens niet te gebruiken door derden). Er wordt dus met twee maten gemeten! Het is niet bekend hoe deze verschillende modellen zich tot elkaar verhouden.

Naar aanleiding van onze bezwaren is er 'mediation' geweest tussen de provincie en WBdP. Dit heeft er echter niet toe geleid dat onze bezwaren betreffende het niet inzichtelijk zijn van de berekeningen werden weggelaten. Wij hebben de provincie een wel inzichtelijke, een voor de natuur betere en tegelijkertijd ook eenvoudigere methode van berekening aangereikt. De provincie ging echter niet op ons voorstel in.

Nog een probleem is dat er in de depositiebank (die alle ingetrokken vergunningen bevat) vergunningen kunnen zitten van bedrijven die na de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden hebben uitgebreid zonder Nb-wetvergunning. De provincie heeft daar niet op gecheckt.

Omdat de provincie erg lang deed over de behandeling van de bezwaren is er in 2010/2011 door ons nog geen beroep ingediend. Ons eerste beroep dienaangaande is van januari 2012.

Verordening Stikstof biedt geen soelaas

Het niet inzichtelijk, niet narekenbaar zijn van de besluiten is niet het enige probleem dat wij met de Brabantse Verordening stikstof hebben. Nog erger is dat de Verordening niet of nauwelijks zal leiden tot vermindering van de stikstofdepositie:

- Er worden alleen technische maatregelen (luchtwassers e.d.) getroffen. Daarmee kan de depositie maar heel weinig omlaag gebracht worden. Technische maatregelen zijn vaak al genomen vanwege landelijke regelgeving en de stalemissies zijn slechts een deel van het probleem.

-vervolg Natuurbeschermingswet en ammoniak

- De Verordening stelt geen beperking aan het aantal dieren. Wanneer een bedrijf de uitstoot per dier door betere staltechnieken vermindert, mag die winst gebruikt worden om meer dieren te houden. Hierdoor kan de toch al geringe milieuwinst dus weer (deels) verloren gaan!

WBdP begrijpt dat bedrijven soms moeten kunnen groeien om de veelal dure technieken te kunnen bekostigen. Van ons mag dat, maar wij vinden dat de provincies er dan wel voor moeten zorgen dat in de al veel te zwaar belaste Peelregio het aantal dieren niet toeneemt. WBdP heeft Brabant en Limburg daartoe een methode aangereikt. De praktische toepasbaarheid werd niet ontkend, maar men nam hem niet aan!

Handhavingsverzoeken Limburg

Ondanks het feit dat wij bij G.S. van Limburg voor diverse uitbreidende bedrijven de vergunningplicht Nb-wet hadden gemeld, gebeurde daarmee vaak niets. De bedrijven vroegen geen vergunning aan en de provincie trad niet op. Voor enkele van de al langer lopende kwesties hebben we daarom gevraagd om handhavend op te treden. Ook daarna gebeurde er ondanks ons aandringen, diverse overleggen en diverse beloftes weer weinig tot niets. Voor zeven handhavingsverzoeken (deels nog van 2009) hebben we daarom uiteindelijk de provincie officieel in gebreke gesteld. Er moet dan binnen twee weken op het verzoek worden beslist op straffe van een boete. Hoewel weer te laat (de provincie betaalde ons boete) werden er toen eindelijk beslissingen genomen. Vier van onze handhavingsverzoeken werden toegekend. In de andere drie zaken werd er door de veehouder een Nb-wetvergunning aangevraagd.

Handhavingsverzoeken N.-Brabant

Ook bij al lang lopende zaken in Brabant vroegen we de provincie om handhavend op te treden.

Drie verzoeken werden ongegrond verklaard, omdat volgens de provincie gebleken was dat de uitbreiding nog niet was gerealiseerd. Dat is lastig. Er is voor die uitbreidingen geen Nb-wetvergunning gevraagd. Maar er is wel een milieuv vergunning voor verleend door de gemeente. De bedrijven kunnen dus elk moment gaan uitbreiden. Het feit dat op het moment van de controle door de provincie nog niet was uitgebreid, is geen garantie dat dat niet binnenkort toch gaat gebeuren. Op deze manier moet dat steeds in de gaten gehouden worden.

Twee van onze handhavingsverzoeken werden (nadat wij G.S. in gebreke hadden gesteld wegens veel te laat beslissen) toegekend.

Programmatische Aanpak Stikstof stelt zeer teleur

Het kabinet is bezig met het opstellen van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Hiermee denkt de Nederlandse overheid te kunnen voldoen aan de eisen van de Europese Habitatrichtlijn. Dat betwijfelen wij echter sterk, want uit de concepten die wij tot nu van die PAS gezien hebben, blijkt helaas erg weinig aanpak:

- Met de PAS wordt de depositie slechts met zo'n 20% teruggedrongen, met enkel technische maatregelen (die in de praktijk ook nog lang niet altijd werken).

- Men wil het aantal dieren niet verminderen.

- Dit terwijl de kritische depositie (de stikstofneerslag die de natuur

kan verdragen zonder soortenverlies) met 100-700% overschreden wordt.

- De helft van de 20% winst wil men meteen weer besteden aan 'ontwikkelruimte' = groeimogelijkheden voor bedrijven.

- Het kabinet is van plan om de dierrechten en het melkquotum af te schaffen. Het aantal dieren kan dan nog verder gaan groeien, zodat er van de resterende ongeveer 10% reductiemogelijkheid waarschijnlijk niks meer overblijft. Binnen onze regio mogen de dierrechten nu alleen verhandeld worden binnen het compartiment dat loopt van midden-Brabant t/m midden-Limburg.

Omdat het kabinet blijkbaar ook zelf inziet dat ondanks de PAS de stikstofneerslag de komende jaren nog veel te hoog zal blijven, heeft men een lijst bedacht om toch aan de Europese eisen te kunnen voldoen. Zogenaamde 'herstelstrategieën' moeten voorkomen dat de habitats verder verslechteren. Die maatregelen houden in: extra beheer en verbetering van de hydrologie.

Hoe men dit kan bedenken is ons een raadsel!

- Met beheer om de negatieve gevolgen van de stikstofneerslag te verminderen (zagen, knippen, plaggen, maaien en afvoeren) is men al tientallen jaren bezig. Er wordt 'tegen de klippen op' beheerd. Nog meer beheer kan niet zonder (extra) negatieve gevolgen voor het gebied.

- De afgelopen tientallen jaren is van verbetering van de hydrologie nog nooit serieus werk gemaakt, zelfs niet door natuur en milieu beter gezinde regeringen dan de huidige. Om de veel te lage waterstanden in de zomer te verhogen, dient rondom de Peel de waterstand structureel te worden verhoogd (tegendruk). Allereerst in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) rondom de Peel. Ook daarbuiten, in de blijvende landbouwgronden, is peilverhoging noodzakelijk. En nu geeft Bleker al niet voldoende geld om de EHS uit te voeren, laat staan dat er daarbuiten maatregelen kunnen worden getroffen. Provincie Limburg is nota bene zelfs al bezig om EHS rondom de Peel en andere N2000-gebieden te schrappen!

Daar komt nog bij: zelfs bij een optimale hydrologie is er vanwege de hoge stikstofneerslag nog steeds met regelmaat beheer nodig. Daarvoor is het nu al vaak te nat. Bij een verbeterde hydrologie wordt dat nog veel lastiger. Een betere hydrologie is dringend nodig, maar het is een illusie dat je dan minder stikstofmaatregelen zou hoeven te nemen.

Wij hebben onze mening over de PAS aan de provincies en het ministerie laten weten, maar tot nu toe lijkt men die niet te (willen) horen.

Men is op basis van de PAS zelfs van plan om alweer illegale uitbreidingen van veehouderijen te gaan legaliseren, deze keer alles tot begin 2010!

Publicatie

Is deze onwil van de overheid om de stikstofneerslag aan te pakken iets van de laatste jaren? Nee. Al die jaren dat wij ons op dit gebied hebben ingepannen, heeft de overheid zich zo opgesteld. Maar ons werk is niet voor niets geweest. Zie onze publicatie 'De rol van Werkgroep Behoud de Peel in de beheersing van de ammoniakproblematiek', te vinden op onze website.

De Grauwe Klauwier na 30 jaar terug in de Peel



De planten en dieren in de Peel hebben gelukkig geen besef wat er momenteel over hen in Den Haag wordt beslist. Waarom zou je nog als bijzondere soort je best doen om het met veel moeite opgebouwde leefgebied te bevolken als dit het volgende jaar al weer kan zijn afgebroken? De natuur pakt gelukkig zonder enige aarzeling haar kansen zodra die worden geboden en dat blijkt onder meer uit de terugkeer van de Grauwe Klauwier in de Peelvenen.

In 1983 hield het laatste paartje van deze bijzondere soort het voor gezien in de Grootte Peel. In 1977 en 1981 verdwenen ze al uit respectievelijk de Mariapeel en Deurnese Peel. De vreugde onder de natuurliefhebbers was dan ook groot toen in 2009 een broedend paartje in de Grootte Peel werd ontdekt, dat drie jongen wist groot te brengen. In grote spanning werd het voorjaar van 2010 afgewacht, want één paartje is een wankel basis voor een succesvolle permanente terugkeer. Tot ieders vreugde vestigden zich in dat jaar maar liefst drie paartjes en in 2011 zelfs vier! Niet alleen in de Grootte Peel maar ook in de Banen en in het Weerter Bos wist de soort zich in 2010 te vestigen.

Net als de Klapekster (zie ons jaarverslag over 2008) is de Grauwe Klauwier een zangvogel die tot roofvogel is geëvolueerd. Tijdens de evolutie kreeg deze soort de voor roofvogels kenmerkende haaksnavel om prooien te doden en in hapklare brokjes te verdelen. Moeder natuur 'vergat' daarbij de vogels uit te rusten met klauwen om hun prooi goed vast te kunnen houden. De Grauwe Klauwier loste dit probleem op door prooien aan doorns te spietsen. In onze moderne tijd heeft hij hiervoor ook het prikkeldraad ontdekt. De aanwezigheid van op prikkeldraad gespietste kevers, kikkers en muizen is een goede aanwijzing dat de soort in de buurt is. Hoewel de vogel zo groot is als een spreeuw, is hij behoorlijk schuw en weet zich goed aan het zicht te onttrekken. Pas als de jongen het nest hebben verlaten, valt de aanwezigheid van een paar goed op doordat pa en ma voortdurend af- en aanvliegen met voedsel.

Het verdwijnen uit de Peelvenen is waarschijnlijk te wijten aan een combinatie van negatieve factoren. De intensivering van de landbouw vierde hoogtij en de natuurbescherming was gericht op behoud van de bestaande gebieden, zonder zich druk te maken

over de schadelijke invloeden van buitenaf (o.a. intensieve landbouw). Door verdroging en gebruik van bestrijdingsmiddelen nam het aanbod en de variatie aan grote insecten sterk af. Om hun jongen te kunnen voeden moeten er veel grote insecten aanwezig zijn. Tegelijkertijd werd Afrika geteisterd door een langdurige droogte. De Grauwe Klauwier overwintert in Zuidelijk Afrika. In droge jaren is het aanbod aan voedsel vaak te beperkt voor een goede overleving of om voldoende energie op te bouwen om de lange trekweg te volbrengen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat niet alleen in de Peel de Grauwe Klauwier op zijn retour was, maar in heel West-Europa.

Met de recente toename van de neerslag in Afrika nam ook de Grauwe Klauwier weer toe. Daarnaast zorgde de toegenomen bezorgdheid van de Nederlandse bevolking over de slechte toestand van de natuur dat het natuurbeleid vanaf de jaren tachtig geleidelijk een meer offensief karakter kreeg. In deze periode van bezinning past ook het ontstaan van Werkgroep Behoud de Peel. Het veiligstellen en opbouwen van de ecologische hoofdstructuur was een belangrijke mijlpaal. Werkgroep de Peel heeft zich er heel sterk voor gemaakt om deze structuur optimaal uit te bouwen en niet zonder succes. De Peelvenen werden met enkele honderden hectaren uitgebreid en de waterhuishouding werd verbeterd. Dit heeft de Grauwe Klauwier in de kaart gespeeld.

Grauwe Klauwieren hebben een structuurrijke, open vegetatie nodig. Hierbij blijkt de aanwezigheid van braamstruwelen cruciaal. Door het natter worden van het gebied groeit het minder snel dicht met bos. Bovendien is open water gedurende de hele zomer van belang. Denk hierbij aan de beschikbaarheid van (grote) libellen. Tot slot blijkt dat vrijwel alle paartjes in de nabijheid van extensief door paarden of runderen begraasde vegetaties hun nestplaats kiezen. Ook dit heeft waarschijnlijk te maken met een rijker aanbod van grote insecten als mestkevers en sprinkhanen.

Welke verrassing brengt het komende broedseizoen? Komen ze weer terug en weten ze ook de Deurnese Peel en Mariapeel opnieuw te koloniseren? Werkgroep de Peel doet haar uiterste best om tegen de heersende politieke wil in de Grauwe Klauwier ook in de toekomst een gespreid bedje in de Peel te bezorgen!

Gewenst water-regime

In het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat er een gebiedsdekkend maatregelenpakket voor het GGOR (gewenst grond- en oppervlaktewater-regime) moet worden vastgesteld. Hierin dient aangegeven te worden welke vernattingsmaatregelen worden getroffen om de instandhoudingsdoelstellingen voor de Habitatrichtlijngebieden te bereiken. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. In ons jaarverslag van 2009 schreven we over de GGOR-inrichtingsvisies die gemaakt werden voor het Brabantse deel van de Groote Peel en voor De Bult (onderdeel van de Deurnese Peel ten noorden van de weg Deurne-Venray). De GGOR-visies voor de Limburgse Peelgebieden zijn eerder al gemaakt. Deze keer gaat het over het centrale deel van de Deurnese Peel, maar zijn er ook nieuwe ontwikkelingen betreffende de Groote Peel en De Bult.

DEURNESE PEEL

In 2010/2011 maakte WBdP deel uit van de projectgroep voor het opstellen van de GGOR-inrichtingsvisie voor het centrale deel van de Deurnese Peel.

Nadat een hydrologisch modelonderzoek was uitgevoerd, werd in de visie gekozen voor de 'maatregelen landinrichtingsplan', aangevuld met het aanbrengen van compartimenten (met elk een eigen afwateringsniveau). Binnen de compartimenten worden de Soeloo en andere waterlopen gedempt. Wijken worden hydrologisch geïsoleerd d.m.v. het aanbrengen van een slecht doorlatende bodemlaag. Ook in de EHS rondom de Peel worden waterlopen gedempt, aanvullend op het landinrichtingsplan.

Hieronder geven we ons commentaar op de inrichtingsvisie weer. We hebben dat commentaar gestuurd aan het waterschap Aa en Maas en aan de Bestuurscommissie Peelvenen.

Hogere waterstand rondom de Peel is noodzakelijk

Ten behoeve van het opstellen van de visie zijn diverse maatregelenscenario's onderzocht. Eén daarvan was het scenario peilopzet (hogere waterpeilen in de sloten, incl. peilgestuurde drainage in de landbouwgronden) rondom de Peel. Volgens de visie heeft dat weinig resultaat en is er daarom niet voor gekozen.

Dat geringe effect komt deels omdat aan de westkant van de Deurnese Peel wateraanvoer plaatsvindt. De zomerpeilen zijn daardoor al wat hoger. Maar het komt ook omdat hogere slootpeilen deels al opgenomen zijn in het scenario 'landinrichtingsplan' (onderdeel van het voorkeursscenario van de visie). Het opzetten van het waterpeil rondom de Deurnese Peel helpt wel degelijk.

De keuze in de visie voor het scenario 'landinrichtingsplan' geeft echter niet de zekerheid dat die peilopzet ook uitgevoerd wordt! De hogere peilen rondom de Peel zijn namelijk niet concreet in het landinrichtingsplan benoemd; ze staan in een onderzoek dat ten behoeve daarvan is uitgevoerd. Het risico bestaat nu dat het waterschap voor de uitvoering naar de Bestuurscommissie (opvolger van de landinrichtingscommissie) verwijst en andersom. We hebben het waterschap en ook de Bestuurscommissie hier op gewezen.

Het is erg belangrijk dat de peilopzet uitgevoerd wordt.

Maatregelen rondom de Peel zijn noodzakelijk om de waterstand te stabiliseren. Met alleen interne maatregelen lukt dat niet. Daarmee wordt in het algemeen de winterwaterstand meer verhoogd dan de zomerstand; de fluctuaties worden dus nog groter. Voor hoogveen is dat funest. De fluctuaties kunnen alleen worden verminderd door rondom de Peel het waterpeil te verhogen. De wegzijging vanuit de Peel naar de omgeving moet minder worden d.m.v. het geven van tegendruk.

Sceptisch tegenover extra compartimenten en afdichten van wijkbodems

In de inrichtingsvisie is gekozen voor het aanbrengen van interne compartimenten met elk een eigen afwateringsniveau. Volgens het hydrologisch onderzoek zou dit veel resultaat opleveren. Wij hebben daar sterke twijfels bij. Op basis van hoogteverschillen zijn dwars door de Peel lijnen (compartimentsgrenzen) op de kaart getrokken. In het onderzoek heeft men aangenomen dat de compartimentsgrenzen waterdicht zijn. Zo simpel als lijnen op de kaart trekken gaat het in werkelijkheid natuurlijk niet. Om die compartimenten waterdicht te krijgen, moeten er over grote lengtes kades tot in de ondergrond aangebracht worden (waarvoor waarschijnlijk grond moet worden aangevoerd). Het is maar zeer de vraag of dat wenselijk is. Het karakter van het hart van de Deurnese Peel zou helemaal veranderen. Het is nu een zeer rustig gebied, waar bijv. Kraanvogels en ganzen slapen. De rust, de ongereptheid, die vrijwel nergens in de Peelgebieden nog zo goed bewaard is gebleven, gaat dan verloren. Vanwege die kades wordt het gebied dan opengelegd. Het is bovendien een gigantische ingreep (met zware machines wordt maandenlang dwars door het gebied gereden), die ontzettend veel geld zal kosten.

Dat zelfde geldt voor het voorgestelde hydrologisch isoleren van wijken d.m.v. het aanbrengen van een slecht doorlatende bodemlaag. Stel je voor dat grote delen van al die wijken moeten worden uitgebaggerd en er vervolgens leem in moet worden aangebracht!

Het centrale deel van de Deurnese Peel is als gevolg van de vele dammen die WBdP in de jaren '80-'90 heeft aangelegd al flink verbeterd en is een van de meest kansrijke gebieden voor hoogveenregeneratie. Wij willen niet zeggen dat er helemaal geen interne maatregelen meer getroffen kunnen worden, maar dat dient uiterst omzichtig te gebeuren.

En ook hier geldt weer: maatregelen rondom de Peel zijn noodzakelijk om de waterstand te stabiliseren. Met alleen interne maatregelen lukt dat niet. Het is wel mogelijk om de winterwaterstand verder te verhogen, maar de fluctuatie tussen de winter- en de zomerwaterstand zal er groter op worden, terwijl die fluctuatie nu al veel te groot is.

Bovendien moet het gebied 's winters voldoende water kunnen afvoeren, omdat het overtollige voedingsstoffen kwijt moet kunnen raken. Als er met zulke compartimenten teveel water wordt vastgehouden komt de waterkwaliteit in het geding.

Effect beregenen is niet gering

Volgens de inrichtingsvisie is het effect van het stopzetten van de beregeningen uit grondwater rondom de Peel gering. Het onderzoek is echter, zoals eerder voor andere Peelgebieden, niet goed uitgevoerd. Het effect is berekend voor 1996, een jaar met een droogte die gemiddeld eens in de 10 jaar voorkomt. In een extreem

Smalle zones zijn geen oplossing

Uit hydrologische onderzoeken blijkt vaak dat het verhogen van de waterstanden in een smalle zone rondom natuurgebieden niet veel helpt. Dat wil niet zeggen dat peilopzet geen goede maatregel is. Het is evident dat de grondwaterstand de afgelopen 20-30 jaar in heel oost-Brabant en noord/midden-Limburg enorm gedaald is. Een belangrijke oorzaak daarvan is de steeds verder doorgevoerde ontwatering in de landbouw. Dat is niet terug te draaien door in smalle zones rondom de natuur maatregelen te nemen. Dat moet in een veel groter gebied gebeuren. De EHS dient volledig te worden verworven en vernat. Maar die EHS is lang niet genoeg. Ook in een ruim gebied daar omheen dient het peil te worden verhoogd.

droog jaar zal het effect duidelijk groter zijn, want dan wordt er veel meer berekend. Desondanks is het effect al niet klein!: in het zuiden van het centrale deel van de Deurnese Peel, de Heitrakse Peel en het Zinkske is het 5 tot 40 cm. In het grootste deel van de Mariapeel stijgt de waterstand 10-20 cm en deels zelfs 20-40 cm.

GROOTE PEEL

Peilopzet rondom de Peel was verkeerd berekend

In ons jaarverslag van 2009 schreven we dat peilopzet (incl. peilgestuurde drainage) in de landbouwsloten rondom deze gebieden voor de Groote Peel en voor De Bult een groot effect had. Zo groot dat wij ons daar toen eigenlijk al over verbaasden. In deze verslagperiode kwamen we er achter hoe dat zat. Tijdens de pilot peilgestuurde drainage die rond de Groote Peel werd uitgevoerd, lazen wij in vergaderstukken dat het zou gaan om gegarandeerde slootpeilen. Wij stelden dat dit niet klopte. Bij peilopzet worden de stuwen op een hoger peil ingesteld, maar daarmee is er geen waterstand gegarandeerd. De stand hangt af van o.a. hoeveel neerslag er valt. Het water in de sloten staat niet altijd tot bovenaan de stuwen.

Mede n.a.v. onze opmerkingen ontdekte waterschap Aa en Maas vervolgens dat in de hydrologische onderzoeken die destijds aan de Groote Peel en De Bult waren verricht een fout was gemaakt. De onderzoeksbureaus hadden voor het scenario peilopzet in het computermodel voor de sloten een vast waterpeil ingevoerd, dat gelijk was aan de stuwhoogtes. Daarmee werd het effect van het scenario flink overschat.

Voor de Groote Peel werd de inrichtingsvisie niet gewijzigd. Prima, want het verhogen van de waterstand rondom de Peel is een goede maatregel, ook al blijkt dat niet altijd uit de onderzoeken.

Pilot Peilgestuurde drainage

In ons vorige jaarverslag schreven we dat in de inrichtingsvisie voor de Groote Peel door het waterschap niet gekozen werd voor de ons inziens belangrijkste maatregel: peilopzet (incl. peilgestuurde drainage) in de sloten rondom de Peel. Er werd enkel gekozen voor een pilot en nader onderzoek aan deze maatregel. WBdP vindt dat vanwege de vereisten van de Habitatrichtlijn de maatregel zo snel mogelijk uitgevoerd dient te worden en dat er over deze maatregel al voldoende bekend is, o.a. vanwege de ervaringen daarmee in Limburg. We hebben in deze verslagperiode toch aan de pilot peilgestuurde drainage meegewerkt. We hebben er daarbij op gewezen dat het niet alleen om de drainage gaat, maar dat de maatregel gepaard dient te gaan met peilverhoging in de sloten van het waterschap (af en toe dreigt dat vergeten te worden). Alleen dan is de maatregel positief voor de Peel.

Interne maatregelen

Een onderdeel van de GGOR-visie bestaat uit verdere interne maatregelen om het water in de Peel zelf beter vast te houden. WBdP heeft aan onderzoek hiertoe meegewerkt. We wijzen er daarbij altijd op dat er voorzichtigheid betracht moet worden bij het verder verhogen van de winterwaterstand. Dit leidt veelal tot verhoging van de waterstandsfluctuaties en/of tot eutrofiëring. In het winterhalfjaar moet voldoende water, incl. overtollige voedingsstoffen, de Peel kunnen verlaten.

DE BULT

Nieuwe inrichtingsvisie voor De Bult

Net als bij de Groote Peel (zie hierboven) was de peilopzet in het onderzoek verkeerd gemodelleerd.

Voor De Bult had dit tot gevolg dat het waterschap het hydrologisch onderzoek opnieuw liet doen. Tegelijkertijd werden nog enkele andere zaken in het model aangepast. Hierdoor werd de waterstand in De Bult iets hoger berekend dan in het vorige model. (Zie jaarverslag van 2009: wij hadden toen de indruk dat de waterstand in De Bult in werkelijkheid duidelijk hoger is dan er in het model berekend werd.) Nog steeds zijn wij van mening dat de situatie in het gebied minder negatief is dan het model doet voorkomen, maar het verschil is nu in ieder geval kleiner.

Het resultaat van peilopzet rondom De Bult werd uiteraard duidelijk minder. Volgens het waterschap zouden de kosten van deze maatregel niet meer opwegen tegen het resultaat. De eerder gekozen peilopzet (incl. wateraanvoer) in een zone van 500 m rondom De Bult werd daarom losgelaten. In de projectgroep werd gekozen voor vrijwel alleen interne maatregelen, met name het dichten van waterlekkages uit de westrand van het gebied. Van de externe maatregelen, die eerst al mager waren (slechts een zone van 500 m) bleef slechts het volgende over: in één perceel, aan de nw-kant tegen De Bult, zal peilgestuurde drainage worden aangelegd om de wateroverlast op dit perceel te verminderen. Wateraanvoer vanuit de Kawaise Loop langs de noordrand van het gebied moet dienen om de waterstand 's zomers hoog te houden om nadeel voor het natuurgebied te voorkomen. Het onderzoeksbureau stelde dat er geen gevaar is voor binnendringing van dit gebiedsvreemde water in De Bult. Op twee andere landbouwpercelen grenzend aan het gebied wordt de traditionele drainage vervangen door peilgestuurde.

WBdP vraagt om extra maatregelen

We hebben laten weten het er niet mee eens te zijn dat het resultaat van de peilopzet het geld niet waard zou zijn. Met het nu gekozen maatregelenpakket stijgt de zomerwaterstand in slechts een klein deel van De Bult met 5-10 cm. Met de peilopzet is dit volgens het onderzoek in heel De Bult 5-10 cm, in delen 10-15 cm en in een klein deel 15-20 cm. Dit is zeker niet minder dan voor de Mariapeel en het Limburgse deel van de Groote Peel, waar dit op grote schaal door het waterschap wordt opgepakt.

WBdP heeft het waterschap daarom gevraagd de peilopzet in een zone rondom De Bult toch nog eens serieus te overwegen. We zijn van mening dat met het vrijwel enkel treffen van interne maatregelen en het laten liggen van mogelijkheden tot externe peilverhogingen niet de maximale inspanning geleverd wordt die door Europa i.h.k.v. de Habitatrichtlijn wordt verplicht.

Anti-verdrogingsacties

Beroep tegen beregeningen in N.-Brabant

In 2009 maakten we bezwaar tegen de weigering van provincie N.-Brabant om handhavend op te treden tegen 22 beregeningen uit grondwater rondom de Deurnese en de Groote Peel. De beregeningsputten zijn geslagen nadat deze Peelgebieden zijn aangewezen als beschermd natuurmonument, zonder dat daarvoor de vereiste Natuurbeschermingswetvergunning is aangevraagd.

De provincie verklaarde onze bezwaren ongegrond. Begin 2011 hebben we beroep ingesteld bij de Raad van State (RvS); deze zijn nog in behandeling.

Volgens de provincie is uit hydrologische onderzoeken gebleken dat het effect van de beregeningen op de Peel gering is. Bovendien is volgens haar het positieve effect van de maatregelen in het Beheerplan Natura2000 groter dan het negatieve effect van de beregeningen.

Dat het effect gering is, bestrijden wij. De betreffende onderzoeken zijn niet goed uitgevoerd. Het effect is niet berekend voor een zeer droog jaar. Bij grote droogte (bijv. een droge winter, gevolgd door een droog voorjaar en een droge zomer) zal het effect duidelijk groter zijn, want dan wordt er veel meer beregend.

Het effect van de beregeningen berekenen voor een gemiddeld jaar is net zoiets als onderzoek doen aan files op zaterdagmorgen. Desondanks is het in de onderzoeken berekende effect al zeker niet klein: 5-20 cm en in delen van de Peel zelfs tot 40 cm waterstandsaling.

Er kan daarom ook niet gesteld worden, zoals de provincie beweert, dat het positieve effect van de beheerplanmaatregelen het negatieve effect van de beregeningen zal overtreffen.

Maar zelfs als dat wel zo zou zijn, is het een redenatie die volgens de Habitatrichtlijn (Hr) niet gevolgd mag worden. Wanneer een maatregel een positief effect op de natuur heeft, mag niet gesteld worden dat daarom andere, negatieve ingrepen geoorloofd zijn. Dat zou neerkomen op compenseren. Een ingreep met een significant negatief effect mag volgens de Hr alleen bij een groot maatschappelijk belang. Volgens eerdere RvS-uitspraken worden

beregeningen daar niet toe gerekend. Wanneer er wel sprake is van zo'n groot maatschappelijk belang, dient er eerst bekeken te worden of de ingreep niet elders of op een andere manier kan. Pas wanneer dat niet kan, mag de ingreep doorgaan en dient er zoveel mogelijk te worden gecompenseerd.

Negatieve ingrepen die niet van groot maatschappelijk belang zijn compenseren met positieve zaken mag dus niet. Hooguit zou het geoorloofd zijn wanneer het effect van de positieve maatregelen dusdanig groot is dat de in de Hr gestelde doelen (voor de Peel hoogveen) worden gehaald. Helaas blijkt uit de uitgevoerde hydrologische onderzoeken dat dat voor de Peel niet het geval is.

Intrekking beroep tegen drainages in Limburg

In ons jaarverslag van 2009 schreven we er al over: provincie Limburg had een Natuurbeschermingswetvergunning verleend voor 10 nieuwe peilgestuurde drainages. WBdP had daartegen beroep ingesteld. Volgens hydrologisch onderzoek van het waterschap Peel en Maasvallei zijn deze drainages, in combinatie met de huidige (recent verhoogde) stuwstanden in de waterschapsloten, niet negatief voor de waterstand in de Mariapeel en het Grauwveen. Wij hadden echter geen garantie dat die stuwhoogtes op dit niveau zullen blijven. Begin 2010 konden wij onze beroepen intrekken, nadat het dagelijks bestuur van het waterschap ons schriftelijk bevestigd had dat de stuwpeilen in de bufferzone rond deze Peelgebieden niet verlaagd zullen worden.

Later dat jaar werden wij benaderd door de Agrarische Belangengroep Mariapeel (ABM). Hun plan was om nog meer gronden rond Mariapeel/Grauwveen van peilgestuurde drainage te voorzien, in het kader van het Koopmansproject voor de extensivering van de rundveehouderij. Tezamen met de drainages worden de stuwpeilen in de boerensloten verhoogd. WBdP heeft de ABM laten weten dat wij vanwege het hierboven genoemde waterschapsbesluit geen bezwaar zullen maken tegen verdere peilgestuurde drainages in het betreffende gebied, die worden aangelegd in het kader van het Koopmansproject.

genomen in de Keur. De stuwhoogtes van de primaire sloten staan niet in de Keur.

Voor alle maatregelen geldt volgens het NLP: 'De maatregelen zullen op perceelsniveau moeten worden uitgewerkt. Dit kan leiden tot aanpassingen van het maatregelenpakket. Het doel (=streefbeeld) staat hierbij voorop.'

Dit betekent dat er met het NLP nog geen concrete maatregelen -met name de cruciale stuwhoogtes in de primaire sloten- zijn vastgelegd. Het NLP is slechts een streefbeeld; geen concreet maatregelenpakket.

In het Beheerplan Natura2000 staat dat de NLP-maatregelen vastgelegd zijn en dat daarom de vergunningplicht voor de beregeningen kan vervallen. Dat klopt dus niet.

Overigens: ook als de maatregelen wel vastgelegd zijn, kan die vergunningplicht niet vervallen (zie hierboven bij Anti-verdrogingsacties).

...en andere (water)problemen

Integrale Gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel

WBdP is agendalid van de projectgroep IGU Peelvenen Mariapeel. Na het vervallen van de Landinrichtingswet in 2007 is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Landinrichtingsplan Peelvenen bij de provincies Limburg en Noord-Brabant terechtgekomen. Brabant ging verder onder de naam Bestuurscommissie Peelvenen. Limburg deed het via gebiedscommissies in het kader van Platteland in uitvoering (Reconstructie).

We reageerden op het concept inrichtingsplan voor de Mariapeel en het Grauwveen. De belangrijkste punten hiervan waren:

- Het is niet juist dat er na de uitvoering van dit plan geen maatregelen meer hoeven te worden genomen met betrekking tot de waterhuishouding. Uit de hydrologische onderzoeken komt naar voren dat zelfs met volledige verwerving en vernatting van de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) de waterhuishouding nog lang niet overal voldoende verbeterd wordt om de doelstelling hoogveen te kunnen bereiken. Dit is ook nog niet het geval na de uitvoering van de vernattingsmaatregelen van het Nieuw Limburgs Peil door het waterschap.

- Het klopt niet dat als gevolg van peilgestuurde drainage watertekort in de toekomst minder op zal treden. Deze drainage alleen leidt tot verdroging. Alleen in combinatie met hogere stuwpeilen in de primaire waterschapsloten kan het effect (licht) positief zijn.

- In het plan wordt er onterecht van uit gegaan dat er EHS rondom de Peel is geschrappt. Zie hiervoor verder op blz. 13 van dit jaarverslag.

- Wees terughoudend met het volledig dempen van sloten in de Peel. Het zijn vaak grote (en dure) ingrepen. Dempen kan nuttig zijn wanneer een sloot tot in de zandondergrond is uitgegraven en door een minder doorlatende laag heen snijdt. Wanneer echter naast die sloten die weerstandbiedende laag er ook niet meer is, heeft het dichten weinig nut. Afdammen (compartimenteren) van de sloten is dan goed genoeg.

- Waarom kan de omkering van de afwatering van Griendtsveen pas nadat alle andere maatregelen zijn uitgevoerd? Het afwateren van Griendtsveen door de waterscheiding, door de Mariapeel heen en ook nog het pompen van gebiedsvreemd water in dit N2000-gebied is zeer negatief. Daar dient zo snel mogelijk een eind aan te worden gemaakt.

- WBdP maakt ernstig bezwaar tegen het voorgestelde 'volledig (inclusief wortels) verwijderen van de trosbosbes'. Daarmee oxideert het veen en is het middel erger dan de kwaal. Voor dit werk zal ook zwaar materieel nodig zijn wat tot nog meer schade aan het veen leidt.

Truffelwekerij bij de Banen?

In ons jaarverslag van 2009 beschreven we dat we in beroep gingen tegen een bestemmingsplan van gemeente Nederweert. Daarmee konden we voorkomen dat er een truffelwekerij met een woonhuis werd opgericht op een laaggelegen perceel, aan de noordoost-kant pal tegen het natuurgebied De Banen.

In 2009 werd ook een Natuurbeschermingswetvergunning gevraagd en door provincie Limburg verleend om het betreffende perceel te draineren. Wij gingen hiertegen in beroep. We verloren dat omdat uit onderzoek van het waterschap bleek dat de drainage geen kwaad kon voor De Banen. Dit vanwege de geplande uitvoering van waterstandsverhogende maatregelen rondom dit natuurgebied in het kader van het Nieuw Limburgs Peil.

In 2011 werd aan de gemeente een Omgevingsvergunning gevraagd voor het draineren en ook het ophogen van het perceel, ten behoeve van de truffelwekerij. WBdP ging in bezwaar en vroeg een voorlopige voorziening aan bij de rechtbank. Kort daarna werd de vergunning door de gemeente weer ingetrokken, omdat er volgens haar een procedurele fout was gemaakt.

De vergunning voor het ophogen en draineren werd opnieuw aangevraagd. Dit keer werd het truffelbedrijf niet meer in de aanvraag genoemd. De relatie daarmee was echter voor de hand liggend. Het bezwaar van WBdP werd door de gemeente ongegrond verklaard, omdat het ophogen en draineren niet nadelig was voor De Banen en omdat er geen truffelwekerij was aangevraagd. WBdP vroeg opnieuw bij de rechtbank een voorlopige voorziening aan. Wordt vervolgd in 2012.

Nieuw Limburgs Peil is slechts streefbeeld

Eind 2010 heeft waterschap Peel en Maasvallei het Nieuw Limburgs Peil (de Limburgse naam voor het GGOR) vastgesteld. Het bevat diverse maatregelen, bedoeld ter verhoging van de waterstand in de natuurgebieden.

In het NLP wordt voor de stuwen in de boerensloten het zomerpeil vastgesteld op 50 cm beneden maaiveld en het winterpeil op 80 cm beneden maaiveld. Deze streefwaarden gelden in de 'primaire landbouwgebieden', het grootste deel van het gebied. Voor landbouw in beekdalen en bij natte natuur zijn de peilen iets hoger: winterpeil -70 cm en zomerpeil -40 cm.

Het waterschap heeft het resultaat van de vernattingsmaatregelen onderzocht. In het NLP staat dat daarbij de overige sloten -de grotere waterschapsloten- zijn meegenomen in de berekeningen. Er staat echter niet in wat van die 'primaire sloten' de stuwhoogtes zullen worden. De hierboven genoemde waardes gelden alleen voor de boerensloten, waarvan de peilen zullen worden op-



Belangrijke pleisterplaats

Twee maal per jaar vindt er boven onze hoofden een indrukwekkende volksverhuizing plaats. In het voorjaar verplaatsen vogels zich van de overwinteringsgebieden naar hun broedgebieden en in de herfst gaat het in omgekeerde richting. Hoewel het in de Peelregio al gauw om vele honderduizenden vogels gaat merken we er tijdens onze drukke dagelijkse bezigheden relatief weinig van. Veel vogels trekken 's nachts of overdag zo hoog, dat ze niet meer met blote oog zichtbaar zijn.

Een klein aantal soorten vliegt non-stop van Europa naar Afrika. Om aan de benodigde energie te komen om deze trans-Sahara vlucht te volbrengen worden vetreserves aangelegd. Soms zijn deze reserves niet genoeg om de plaats van bestemming te bereiken. Dan wordt een deel van de spijsverteringsorganen en spieren verbrand. Omdat de vogels onderweg niet eten, zijn deze organen overbodig. Dat geldt ook voor de spieren die niet nodig zijn voor het vliegen. Veel vogels volgen echter een andere strategie, vergelijkbaar met een gezin dat met de auto de Spaanse zon opzoekt. Regelmatig moet er worden gestopt en bijgetankt. Een belangrijk tankstation langs de vogelversie van de Route du soleil is de Peel. Op deze foto zien we 13 voorname-

lijk jonge Lepelaars die in de Peel hun 'tank' volgooien met smakelijke Hondsvijjes. Op dit tankstation is het een drukte van jewelste naast de Lepelaars treffen we hier ook regelmatig Zwarte Ooievaars en Grote Zilverreigers aan.

Deze vogels kunnen niet in één dag bijtanken. Dat kan soms enkele weken duren omdat de hondsvijjes moeten worden omgezet in brandstof in de vorm van vetweefsel. Heel belangrijk is dat de vogels zo veel mogelijk ongestoord voedsel kunnen zoeken. Als de vogels gestoord worden kunnen ze niet eten en als ze opvliegen kost dat extra energie. Gebeurt dat te vaak dan is de 'tank' maar half vol als ze vetrekken. De kans is dan groot dat ze het volgende station niet halen en uiteindelijk niet in het overwinteringsgebied aankomen. Daarom ijvert Werkgroep Behoud de Peel voor een goede zoning van de recreatiedruk. Dus niet de hele Peel toegankelijk maken, maar representatieve delen ervan, waar de bezoeker een goede doorsnede van de rijke flora en fauna uit de Peel te zien kan krijgen. Zo kunnen natuur en mens in harmonie samengaan en kunnen we nog generaties lang van de Lepelaars genieten!

Natura2000

De Deurnese Peel, Mariapeel, Grauwveen en de Grootte Peel zijn in 2009 definitief aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Ze maken onderdeel uit van Natura2000, een netwerk van natuurgebieden die onder Europese bescherming staan, vanwege de belangrijke natuurwaarden die daarin voorkomen.

Beheerplan Peelvenen nog steeds niet vastgesteld

Nadat eind 2009 het laatste concept voor het Beheerplan Natura2000 voor de Peelvenen gereed kwam, is er in 2010 en 2011 niks meer gebeurd. De vaststelling van het plan wacht op de oplossing van het ammoniakvraagstuk: hoe kan de veel te hoge stikstofneerslag als gevolg van de veehouderij zodanig worden verminderd dat voldaan kan worden aan de doelstellingen van de Habitatrichtlijn? Het ministerie van EL&I denkt daarvoor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) te kunnen gebruiken, die naar verwachting in het voorjaar van 2012 klaar zal zijn.

De concepten die wij van deze PAS gezien hebben, zijn echter zeer teleurstellend. (Meer hierover vindt u bij hfdst. Natuurbeschermingswet en ammoniak.)

Limburg wil EHS bij Natura2000-gebieden schrappen!

Vrijwel meteen nadat het huidige kabinet aantrad, kondigde staatssecretaris Bleker aan dat hij flink ging korten op de verwerving van de EHS. Er worden minder gronden aangekocht dan oorspronkelijk is afgesproken. Men noemt het herijken, maar het is gewoon schrappen. De provincies zijn deze 'herijking' aan het voorbereiden.

Bleker stelde dat er niet getornd zal worden aan de doelstellingen van de Europees beschermde Natura2000-gebieden. Wij gingen er daarom van uit dat het schrappen van EHS rond de overige natuurgebieden zou gebeuren. Overigens is dat al erg genoeg. De niet Europees beschermde natuur komt door het afschaffen van de EHS-status zwaar onder druk te staan. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft dat ook nadelige gevolgen voor de Natura2000-gebieden.

Tot onze verbazing wil provincie Limburg het zelfs nog erger gaan maken. Eind 2011 zagen wij dat deze provincie bezig is om zelfs EHS die gelegen is tegen de Peel (en ook andere Natura2000-gebieden) te schrappen!

Wij hebben aan de betrokken ambtenaren geschreven dat er voor het schrappen van EHS rond Natura2000-gebieden maar twee goede redenen kunnen zijn:

1) Ondanks het schrappen wordt het Habitatrichtlijn-doel toch nog behaald. We weten we uit diverse hydrologische onderzoeken dat dat rond de Peel niet het geval is. Zelfs de complete EHS is daarvoor al niet voldoende.

2) Met het schrappen wordt er net zo veel van het doel bereikt als zonder het schrappen. Dat zal men dan wel goed moeten kunnen motiveren. Wij hebben de ambtenaren naar de motivering gevraagd en die blijkt men niet te hebben!

Meer hierover is te vinden op onze website in de brief die wij begin 2012 naar de Europarlementariër van Groen Links hebben gestuurd.

Wij kunnen ons nog voorstellen dat er in een financieel slechtere tijd een prioritering/fasering moet worden gemaakt in het aankopen van EHS. Maar: om te kunnen faseren, moet je het als EHS natuurlijk niet schrappen.

Heidse Peel

WBdP neemt deel aan de projectgroep IGU (Integrale Uitwerking Reconstructie) voor de Heidse Peel. Het doel van deze projectgroep is het maken van een plan ter verwerving en inrichting van de EHS rond dit gebied, plus de realisatie van het Nieuw Limburgs Peil. Dit om de versnippering en de verdroging van deze Peelrestantjes tegen te gaan.

In 2010 dreigde het project Heidse Peel te mislukken. Er bleek bij de agrariërs grote weerstand te zijn tegen de natschade die er door veroorzaakt zou worden in landbouwgronden rondom de Heidse Peel in Limburg, maar ook in Brabant.

Wij vermoedden dat die natschade vnl. veroorzaakt zou worden door het geplande opzetten van het peil van het Defensiekanaal. Het waterschap bevestigde dat. Als gevolg van die te verwachten natschade dienden er enkele landbouwpercelen aangewezen te worden als extra EHS. Bij de eigenaren van die percelen bestond echter weerstand tegen verkoop van die gronden.

WBdP vond het verhogen van het kanaalpeil erg risicovol. Dat kanaal loopt langs de Heidse Peel en bevat gebiedsvreemd water. De kans op binnendringing daarvan in de Peel was groot.

Wij deden daarom het voorstel om het peil in het Defensiekanaal niet te verhogen. Daarmee kon de bovengenoemde natschade grotendeels worden voorkomen en hoefden de extra EHS-percelen niet meer te worden aangewezen. In plaats daarvan stelden wij voor om een ander stuk landbouwgrond wél als EHS te begrenzen: een perceel gelegen tussen de restanten van de Heidse Peel in (zie kaartje). Dat zorgt voor een veel robuustere eenheid en meer natuurwaarden.

Dit voorstel werd door alle andere partijen (SBB, provincie, waterschap en agrariërs) goed ontvangen. In mei 2011 werd het inrichtingsplan vastgesteld. Een groot deel van het op ons voorstel toegevoegde EHS-perceel werd eind 2010 al aangekocht.

Het is echter nog niet zeker of het plan door kan gaan! Dat heeft te maken met de forse bezuinigingen op de natuur.



Op deze foto, ontleend aan Google Earth, is ten westen van het dorp Ysselsteyn de versnipperde Heidse Peel te zien, met daarbij ingetekend en verticaal gearceerd de 'oude' EHS en de 'nieuwe' (gemerkt met N). Horizontaal gestreept zijn de vervallen percelen.

Landinrichting Peelvenen

WBdP neemt deel aan de Uitvoeringscommissie Middengebied (het gebied tussen de Deurnse Peel en de Mariapeel). Deze commissie adviseert de Bestuurscommissie, de opvolger van de vroegere landinrichtingscommissie voor de Peelgebieden binnen provincie N.-Brabant. De Uitvoeringscommissie maakt plannen (en zorgt voor de uitvoering daarvan) voor de aangekochte landbouwgronden binnen de Ecologische Hoofd Structuur (nieuwe natuur) tussen de Deurnese Peel en Mariapeel. Binnen de Uitvoeringscommissie was WBdP betrokken bij het opstellen van twee plannen: Koningshoeven cultuur en Koningshoeven natuur.

Koningshoeven cultuur

Volgens het landinrichtingsplan wordt een zone van 200 m aan beide kanten van de Helenavaart een polder. Het doel is om de EHS-landbouwgronden na verwerving zoveel mogelijk te vernatzen, zonder dat de huizen en de cultuurwaarden daar last van ondervinden. Aan de Limburgse, plus in het noordelijk deel van de Brabantse kant zijn de werkzaamheden al uitgevoerd. WBdP werkte in deze verslagperiode mee aan de opstelling van het plan voor het overige deel van de Brabantse kant: ter hoogte van de Hoeve Willem III, de Julianahoeve en de Wilhelminahoeve.

Kort samengevat houdt dit plan in dat er op ongeveer 200 m van de Helenavaart, op de grens van de cultuur- en de natuurzone, een kade wordt aangelegd. Van de wijkdrietanden ter hoogte van de Julianahoeve en de Wilhelminahoeve wordt het oorspronkelijke profiel hersteld. Ten westen van de drietand wordt een plastic scherm in de grond aangebracht om te voorkomen dat gebiedsvreemd kanaalwater de natuurzone binnen kan dringen. Halverwege de cultuurzone wordt in de lengterichting een 'middensloot' gegraven, net als dit eerder aan de Limburgse kant in die zone gebeurde. De woonhuizen wateren daar op af en vervolgens gaat het water met gemalen naar de Helenavaart.

Koningshoeven natuur

Dit plan gaat over de verworven EHS tussen de bestaande Peel en de hierbovengenoemde cultuurzone. De waterstand wordt in deze zone (geleidelijk aan) flink verhoogd.

Het ging ons daarbij met name om de hoogte van de in te stellen waterpeilen. Dit hogere peil staat den dienste van de beoogde regeneratie van het hoogveen in de naastgelegen Peel. Het peil mag ook weer niet te hoog zijn: instroom van voedselrijk water in de bestaande Peel dient te worden voorkomen.

Een heel belangrijk onderdeel van dit plan is dat de Soeloop, die van noord naar zuid op de grens van de Peel loopt, wordt gedicht. Het dichten van deze diepe, brede sloot (gegraven om de landbouwgronden in het Middengebied te ontwateren) zal een sterk positieve invloed hebben op de waterstand in de Peel. Op de plaats van de Soeloop wordt een waterdichte kade (met leem) aangelegd. Dit is nodig omdat het waterpeil in de EHS aan de oostzijde van deze kade uiteindelijk hoger zal worden dan dat van de Peel.

De verworven EHS-gronden rond de hierboven genoemde hoeves zijn erg voedselrijk, omdat ze jarenlang in landbouwkundig gebruik zijn geweest. Deze gronden kunnen na uitvoering van het natuurplan niet meer afwateren via de Soeloop. Afwatering (wel op een hoger niveau dan voorheen) blijft de komende jaren nodig

om deze voedingsstoffen kwijt te kunnen raken. Met het plan worden de gronden naar het oosten afgewaterd, door de cultuurzone heen, met de gemalen op de Helenavaart.

Daar waar de Soeloop van oost naar west dwars door de Deurnese Peel loopt, wordt hij op ons verzoek niet volledig gedicht, maar verondiept met naastliggend materiaal. Waterdicht maken van de slootbodem met leem heeft geen nut. Niet alleen de sloot zelf, maar ook een groot gebied ten noorden en ten zuiden daarvan is bij de vroegere verveningen tot in het zand uitgegraven. Dat hele gebied waterdicht maken is ondoenlijk. Daar waar het oost-west-gedeelte van de Soeloop onder het Deurnes Kanaal door gaat, wordt met een regelbare stuw het waterpeil in het zuidelijk deel van de Deurnese Peel (geleidelijk aan) verhoogd.

Mede dank zij onze inbreng is er in het plan niet gekozen voor het volledig afgraven van de (veel fosfaat bevattende) voedselrijke bouwvoor van de voormalige landbouwgronden. Met afgraving zou de beoogde verschralling weliswaar veel sneller worden bereikt, maar het verlagen van het maaiveld betekent een nadeel voor de waterstand in de Peel. Wij vinden die hydrologische tegendruk belangrijker dan het sneller realiseren van de beoogde natuurwaarden in de nieuwe EHS. Op enkele plekken (7,6 ha) wordt er wel iets van de voedselrijke laag verwijderd (zo'n 30 cm). Dit gebeurt aan de voet van hogere zandruggen, waar zich dan mogelijk zeldzame kwelvegetaties gaan ontwikkelen.

Het aanbrengen van de kade (met aanvoer van leem) op het noord-zuid-gedeelte van de Soeloop, plus het afvoeren van het zand van de afgraving op de 7,6 ha zal een langdurige operatie met veel transportbewegingen worden. Hierbij dient de Peel zoveel mogelijk te worden ontzien.



Wanneer de diepe, brede Soeloop is gedicht zal de waterstand in een groot deel van de Deurnese Peel flink stijgen, met waarschijnlijk ook nog positieve invloed op de Mariapeel

Zelfs wanneer zo'n fietspad niet dwars door, maar op de rand van de Peel wordt aangelegd, is het al een hele ingreep. Zie deze foto's van het al gerealiseerde noordelijk deel. Op de eerste foto is de lelijke metalen kanaalwand te zien, vereist voor de stabiliteit. Op de tweede, iets later gemaakte foto, zijn er ook nog diverse prachtige eikenbomen omgezaagd.

'Jaagpad' niet door de Peel

In ons jaarverslag van 2007 schreven we dat er langs de westkant van de Mariapeel een fietspad aangelegd zou worden (men noemt dit fietspad het 'jaagpad', maar op oude kaarten hebben wij geen bewijs kunnen vinden dat er aan die kant van de vaart een jaagpad gelegen heeft). Het noordelijk deel van dit fietspad is inmiddels gereed. Tussen de Kaasweg en de Koolweg loopt de Mariapeel door tot tegen de Helenavaart. De bedoeling was om het fietspad daar op de kanaaloever aan te leggen. Uit onderzoek is echter gebleken dat die oever daar niet stabiel genoeg is. Bovendien wil de bewoner net ten zuiden daarvan geen fietspad zo kort bij zijn voortuin hebben (hij won een rechtzaak hierover tegen gemeente Deurne). In de Uitvoeringscommissie werd toen voorgesteld om het fietspad dan maar verder naar het oosten, door de Mariapeel aan te leggen, over een van de aangelegde kades. WBdP en ook SBB hebben aangegeven hier op tegen te zijn, omdat dit te veel verstoring van dat rustige deel van de Mariapeel betekent.

De Peel en de recreanten zijn veel meer gebaat bij maatregelen ter vermindering van het autoverkeer op de Soemeersingel.

Aanvraag voor Life-subsidie

De Bestuurscommissie heeft bij de Europese commissie een 'Life-subsidie' aangevraagd om allerlei inrichtingsmaatregelen (waaronder het hierboven behandelde plan Koningshoeven natuur) te kunnen uitvoeren. Deze subsidie is nodig, omdat het huidige kabinet hieraan onvoldoende bijdraagt. De Bestuurscommissie vroeg aan diverse instanties om 'commitment' voor dit subsidieverzoek. WBdP heeft haar steun betuigd.

We hebben aan de Bestuurscommissie laten weten dat we betrokken willen worden bij de verdere planvorming en de uitvoering van de maatregelen. Dit is toegezegd.

Een van de vele maatregelen die in de Life-subsidieaanvraag zijn genoemd, is het rooien van Amerikaanse bosbes. We hebben de Bestuurscommissie geschreven dat dit niet de bedoeling kan zijn. Deze planten groeien in het veen. Door het uitgraven oxideert het veen en is het middel erger dan de kwaal.

Peilgestuurde drainage is geen compensatie voor beregenen

In de Bestuurscommissie werd door enkele agrariërs verholgen gereageerd op het feit dat WBdP beroep had ingesteld tegen het beregenen van landbouwgronden uit grondwater rondom de Peel, terwijl er toch een pilot voor peilgestuurde drainage aan de gang is rond de Grote Peel.



We hebben in een brief aan de commissie uitgelegd dat peilgestuurde drainages het negatieve effect van de beregeningen niet kunnen compenseren.

Het is goed om traditionele, diepe drainages te vervangen door peilgestuurde. Dit omdat daarbij met een in hoogte instelbare eindbuis het drainageniveau kan worden geregeld. In combinatie met hogere stuwpeilen in de sloten kan dat resulteren in een iets hogere waterstand in de Peel.

Peilgestuurde drainages kunnen in een droog jaar het negatieve effect van de beregeningen echter niet compenseren. Er valt dan veel te weinig regen. Het regelen van de overloophoogtes van de drainages en van de stuwen heeft dan geen effect. In zo'n droge periode wordt er door de boeren veel beregend. Juist in een tijd dat de natuur in de Peel het al erg moeilijk heeft, wordt door de beregeningen het grondwater nog verder verlaagd.

Los hiervan: bij deze peilgestuurde drainages gaat het nog maar om een pilot. Het is nog niet zeker dat het overall uitgevoerd gaat worden. En belangrijker nog: de hogere stuwpeilen in de sloten van het waterschap (zonder welke de drainages negatief zijn) zijn nog niet afgesproken.

Voor onze complete brief met veel meer info over beregeningen en drainages, plus wat er voor nodig is om de waterstand in de Peel te verbeteren zie www.wbdp.nl.

Voorlichting

2010

Esther Ouweland van de Partij voor de Dieren, plus fractiemedewerkers en statenleden van N.-Brabant en Limburg kwamen bij ons voor een werkbezoek aan de Peel. We gaven een lezing over de Peel en ons werk. We zetten uiteen hoe WBdP tegen het Natura2000-beheerplan en het stikstofprobleem aankijkt. Tijdens een rit rond de Deurnese Peel belichtten we de problematiek van de intensieve veehouderij en de verdroging. We sloten af met een mooie wandeling in de Mariapeel. (Per abuis stond dit in het jaarverslag van 2009 vermeld.)

We organiseerden een bezoek aan de herstelwerkzaamheden van het Limburgs landschap in het Sarsven voor onze leden, achterban en vrijwilligers.

We leverden een bijdrage aan het KRO radioprogramma Goede morgen Nederland, over Natura2000 en stikstofneerslag.

We gaven een excursie in en rond de Deurnese Peel voor ambtenaren van de afdeling handhaving van provincie N.-Brabant.

Op uitnodiging van Tweede Kamerleden namen we deel aan het rondetafelgesprek over de voorlopige Programmatische Aanpak Stikstof in de Tweede Kamer.

Samen met het NMEC de Ossenbeemd in Deurne organiseerden we de Nacht van de Nacht.

Van het Waterschap Aa en Maas kregen we de 'Groene handdruk' (incl. 350 euro) toegekend door de 'Duurzame Driehoek' (een samenwerkingsverband tussen Brabantse gemeenten, waterschappen en provincie Noord-Brabant, dat werkt aan een duurzame samenleving).

Twee leerlingen van het Bouwens van der Boijecollege uit Helden deden i.h.k.v. hun maatschappelijke stage mee met ons Peelwerk.

We hebben een stageair begeleid uit het middelbaar agrarisch onderwijs (Helicon, Boxtel). Deze heeft de kans gekregen kennis te maken met de Peel als natuurgebied en hier spelende aspecten van milieu en ruimte.

2011

We hebben een nieuw statenlid van D66 en de nieuwe fractievoorzitter van Groen Links van N.-Brabant in en rond de Peel rondgeleid.

Tijdens een wandeling in de Deurnese Peel en een rit rond de Mariapeel maakten we kennis met de nieuwe voorzitter van waterschap Peel en Maasvallei.

Voor onze leden, achterban en vrijwilligers organiseerden we een dag met als thema de Heidse Peel, waar we uiteraard ook in wandelden.

Voor leden van de waterschapspartij Water Natuurlijk van waterschap Aa en Maas gaven we een excursie in en rond de Deurnese Peel.

Op verzoek van de BMF deden we mee aan een bezoek van de Reconstructie aan de Peel. Tijdens een fietstocht rond Peel gaven we uitleg over o.a. de landinrichting.

We deden mee aan een bezoek van Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren aan stg. Mens, Dier en Peel in Gemert.

We hebben twee mensen van het Peatland Programme van het Global Environment Centre uit Maleisië in de Deurnese Peel en Mariapeel rondgeleid, om ze een inzicht te geven in de beschermingsmaatregelen.

Voor het IVN Asten gaven we een lezing over de Verheven Peel en later een excursie rond dit gebied.

Ook in 2011 organiseerden we samen met de Ossenbeemd in Deurne de Nacht van de Nacht.

We deden mee aan de door de BMF georganiseerde bustoer met Groen Links door de Peelregio, met als thema's mest, ammoniak en gezondheid.

Een leerling van het Bouwens van der Boijecollege (Helden) deed zijn maatschappelijke stage door met ons Peelwerk te helpen.

We brachten drie keer een Peelflits uit (zie op onze site www.wbdp.nl onder de rubriek Nieuws).

Peelwerk

Peelwerkers zijn altijd welkom

Kom een keer helpen met het Peelwerk. Het is nuttig, gezond en heel gezellig. Bovendien kom je in prachtige stukken ongerepte Peel en we maken altijd tijd om daarvan te genieten. Opgeven bij het WBdP-kantoor (0493-354411).

Waarom Peelwerk?

Vanaf 1980 verricht WBdP samen met andere vrijwilligers beheerswerk (dammen bouwen en bomen zagen/knippen) in de Peel. Waarom we dat doen, is na te lezen op onze site www.wbdp.nl, onder de rubriek Beheer.

Verrichte Peelwerk

De afgelopen twee jaar bestond ons werk uit zagen en knippen om het open hoogveenlandschap in stand te houden.

In 2010 werkten we 759 uur, gemiddeld met 11 deelnemers per werkdag. In 2011 werkten we 444 uur, gemiddeld met 8 deelnemers per werkdag.

In 2010 hebben we de meeste werkdagen besteed aan het maken van corridors door beboste delen van het centrale deel van de Deurnese Peel. De bedoeling was om op deze manier open vlaktes met elkaar te verbinden. We voerden dit werk tegen betaling uit voor Staatsbosbeheer, in het kader van het soortenbeschermingsplan voor de Gladde slang. We hadden met SBB afgesproken dat onze Werkgroep het werk daarvoor zou verrichten in het meest kwetsbare, centrale deel van de Peel.

We betwijfelen eigenlijk of het werk veel nut zal hebben voor de Gladde slang, omdat de opengemaakte corridors snel vol groeiden met Adelaarsvarens. Maar in ieder geval is wat extra openheid in de Peel niet verkeerd, gaat het de verdamping tegen en met onze manier van werken wordt het gebied vrijwel geen schade berokkend.

We besteedden ook nog enkele werkdagen in de Deurnese Peel aan het normale zaag- en knipwerk.

In 2011 bestond het werk uit zagen en knippen in de Deurnese Peel en één dag in Mariapeel.



In beide jaren deden we mee aan de landelijke natuurwerkdag, in 2010 met 25 en in 2011 met 9 personen.

Geen vrijwilligersvergoeding

In 2011 kregen we van SBB geen vrijwilligersvergoeding meer voor ons werk (ook in 2012 is dat weer niet het geval). SBB stelde dat dit is vanwege de bezuinigingen op SBB door het kabinet.

Dit verbaasde ons. Wij hebben met onze vrijwilligers al die jaren voor heel weinig geld relatief heel veel werk verricht, met kennis van zaken en zorg voor het gebied. SBB zou als het op beheer moet bezuinigen dat juist niet op ons werk moeten doen. Bovendien besteden wij de inkomsten weer aan ons actiewerk (zie de rest van dit jaarverslag), dat ook weer ten goede komt aan het gebied.

Overig beheerswerk van WBdP

Naast het 'gewone' Peelwerk beheerden we voor Staatsbosbeheer ook deze jaren weer 'onze' twee percelen grasland in 'het Molentje' bij Meijel (maaien en afvoeren).

Ook namen we net als elk jaar maandelijks (en deels tweewekelijks) voor SBB de waterstanden op in de Deurnese Peel en het EHS-gebied 'het Molentje'. We danken daarvoor onze trouwe vrijwilligers.

Werkdagen in 2012/2013

De volgende zaterdagen zijn gepland: 8-9, 22-9, 6-10, 20-10, 3-11 (landelijke natuurwerkdag), 17-11, 1-12, 15-12, 29-12, 12-1, 26-1, 9-2, 23-2 en 9-3. Dan stoppen we vanwege het broedseizoen.

De werkdagen starten om 9.00 uur (de landelijke natuurwerkdag om 9.30 u). Waar we bij elkaar komen en waar we gaan werken, berichten we na opgave. Voor gereedschap en werkhandschoenen wordt gezorgd. Deelnemers zorgen zelf voor een lunchpakket, laarzen en eventueel regenkleding. We werken tot ongeveer 14.00 uur.

Ruimtelijke Ordening en andere zaken

Glastuinbouw

We zijn doorgeslagen met het volgen van de planvorming rond glastuinbouwproject 'de Kievit' tussen Meijel en Grashoek. De kansen voor het tegenhouden van dit project zijn niet gunstig vanwege de opstelling van de provincie. We zetten ons met name in om te verzekeren dat er een voor mensen en (weide)vogels aantrekkelijk stukje ruimte overblijft in de buurt van de Helenavaart en dat er qua water en ruimte niet teveel gevolgen op gaan treden voor de natuurgebieden aan zuidrand van de Verheven Peel, te weten Scherliet, Kwakvors en Marisberg.

Structuurvisie Noord-Brabant

We reageerden uitvoerig op de Structuurvisie Noord-Brabant, een soort opvolger van het vroegere streekplan. Het baart ons zorgen dat de provincie haar rol verzwakt, of zich zelfs terugtrekt, als regisseur van de ruimtelijke ontwikkelingen.

Bestemmingsplan Venray

De vorige versie van het bestemmingsplan buitengebied van gemeente Venray werd enkele jaren geleden door ons toedoen bij de Raad van State (RvS) vernietigd, vanwege een ontbrekend aanlegvergunningstelsel. In overleg met de gemeente konden we bewerkstelligen dat de nieuwe versie nu in orde is.

Bestemmingsplan Nederweert

In het bestemmingsplan buitengebied van Nederweert signaleerden we gebreken in de bescherming van landschapselementen en van de waterhuishouding van natuurgebieden als Sarsven/de Banen en omgeving. Ook kent het plan te zwakke bebouwingsregels.

Bestemmingsplan Deurne

We gingen in 2008 in beroep tegen het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Deurne. We wonnen op diverse onderdelen. De RvS was het met ons eens dat de hydrologische bufferzone rond de 'natte natuurparel' De Bult ten onrechte smaller was gemaakt dan 500 m. De RvS gaf ons gelijk dat de Heidse Peel ook zo'n zone had moeten krijgen (dat was verzuimd omdat de Heidse Peel in Limburg gelegen is). Het begrip 'extensief recreatief medegebruik' zal beter moeten worden omschreven. De RvS is het eens met ons bezwaar tegen een (commercieel) bezoekerscentrum in een kwetsbare plek aan de Soemeersingel, tegen de Deurnese Peel.

Particuliere natuurontwikkeling aan de Snoertsebaan.

Een landbouwer aan de rand van de Liesselse Peel aan de Snoertsebaan besloot enkele jaren geleden het grootste deel van zijn landbouwactiviteiten af te stoten om zich op recreatie te gaan richten, in combinatie met natuurontwikkeling. WBdP nam deel aan het overleg hierover. We pleitten er met succes voor dat enkele percelen in de EHS van recreatieve druk verschoond blijven (en deze percelen zijn inmiddels door het Rijk aangekocht!). Op een iets verder van de Peel af gelegen perceel heeft onze inbreng er toe geleid dat enkele door de landbouwer gewenste waterplassen op een voor de Peel hydrologisch gunstige manier zullen worden ingericht (ondermeer door ze tevens als waterberging te benutten).

Kanovaart

We signaleerden dat het Limburgse waterschap Peel en Maasvallei in een nota over recreatief medegebruik onterecht toestemming had gegeven voor kanovaart op de Helenavaart. De vergunningverlening voor die vaart valt onder de zeggenschap van het Brabantse waterschap Aa en Maas. Dat waterschap blijft gelukkig een restrictief beleid voeren ten aanzien van de kanovaart. Na overleg paste Peel en Maasvallei haar nota aan.



Inrichting nieuwe natuur

WBdP wordt door de Dienst Landelijk Gebied betrokken bij het maken van plannen voor de inrichting van verworven gronden in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) rondom de Peel.

In ons vorig verslag schreven we al over het Mussenbaangebied ten zw van de Grootte Peel. Het plan daarvoor is nu klaar. Mede door onze inbreng is er niet voor gekozen om (i.t.t. het oorspronkelijke plan) een gedeelte van de bemeste bovenlaag af te gaan graven om soortenrijkere graslanden te kunnen realiseren. Dat zou nadelig zijn voor de weidevogels, die elders rond de Peel amper nog voorkomen. De sloten in het gebied worden gedempt om de waterstand te zo ver mogelijk te verhogen, waarmee tegendruk gegeven wordt aan de waterstand in de Grootte Peel. De afwatering van het gebied zal zonder sloten gaan, via laagtes in het terrein (waarvoor deels oppervlakkig wat wordt afgegraven). Ook overtollig water uit de Grootte Peel zal door deze 'veenbeek' worden afgevoerd. Voor de weidevogels blijft er voldoende plek over. Sommige delen zullen voor hen te nat worden, maar andere plekken worden door de vernatting juist weer wel geschikt. De botanische doelstellingen zullen niet in het weidevogelgebied, maar in een smalle rand tegen de Grootte Peel verder ontwikkeld worden. Op enkele percelen na is in het Mussenbaangebied alle EHS verworven. Met de uitvoering van het plan kan toch al worden begonnen.

Ook voor de EHS in de Kalispeel, aan de zuid-oostkant van de Grootte Peel is het inrichtingsplan klaar. Nog niet alle grond is verworven, maar toch wordt dit gebied alvast zoveel mogelijk vernat, net als bij de Mussenbaan zonder afgraving vanwege de weidevogels. Op de rand van de Grootte Peel wordt een kade aangelegd (met stuw), omdat daar nu veel water vanuit het natuurgebied de Kalispeel inloopt.

Voor het Peelrestant de Kleine Moost, ten zuiden van de Noordervaart, is het plan om een ven te herstellen.

Grof geweld

In ons jaarverslag van 2009 schreven we dat Staatsbosbeheer bij haar werk in het kader van soortenbescherming voor de Gladde slang in het zuiden van de Deurnese Peel de bodem met zware machines kapot gereden had.

We hebben daarna overleg gehad met SBB en er werd afgesproken dat dit bij de verder nog uit te voeren werkzaamheden voorkomen zou worden.

Begin 2011 zagen wij echter dat SBB in het Zinkske, de Bult en de Liesselse Peel weer met groot materieel bezig was geweest. Op zo'n 80 ha waren bomen gezaagd en met machines het gebied uitgereden. Doordat hiervoor veel op en neer gereden was, was op nattere plekken de veenbodem weer beschadigd. Erger nog was dat er heel veel grote takkenhopen in het gebied gemaakt waren. Volgens het RAVON zou dat goed zijn voor de slangen. Het waren echter overbodig veel en overbodig grote hopen. Deze takkenhopen waren afgedekt met plagsel dat ter plekke machinaal bij elkaar was geschraapt. Daardoor was op veel plekken de veenbodem bloot komen te liggen. Dat heeft tot gevolg dat het veen sneller gaat oxideren, iets dat bij hoogveenbeheer altijd zoveel mogelijk voorkomen dient te worden.

Behalve vanwege de schade aan het veen, vinden wij dit soort grootschalige, machinale werk ook om een andere reden verkeerd: het is zo lange tijd enorm zichtbaar dat er grof gewerkt is. Het in Nederland vrij unieke 'wildernisgevoel', dat je in de Peel nog kunt beleven, is dan weg.

Daarbij zijn er ook nog stukken oud berkenbos weggehaald, die wij juist zouden hebben laten staan, vanwege het 'oerboskarakter'. Bovendien is het daar zo droog dat er toch weer snel bos terugkomt als je niet aan het zagen blijft. Of er komen allemaal Adelaarsvarens te groeien, waar de Gladde slang zich niet in thuis voelt. Ook is er bos aan de randen van de Peel weggehaald, waardoor



je als je in de Peel loopt tegen de auto's en varkensstallen aankijkt. Het 'oneindige', uitgestrekte, eenzame Peelgevoel is dan weg.

Wanneer wij zelf met onze Peelwerkers in de Peel aan de slag gaan, doen we altijd ons best om dit te vermijden.

In het centrale deel van de Deurnese Peel, langs de Soeloop, was het werk gelukkig wel netjes gebeurd.

Voor meer over dit onderwerp zie op onze website onder de rubriek Nieuws de Peelflits nr. 1 van 2011.

Na deze Peelflits verbrak SBB het overleg met WBdP over beheer. Wel werd afgesproken dat WBdP de visie van SBB op het werk in een nieuwe Peelflits zou publiceren, waarna het overleg zou worden hervat. In deze Peelflits (nr. 1-2012) schrijft SBB dat uit tellingen is gebleken dat de slangenpopulatie door het werk niet achteruit is gegaan en dat men positieve effecten ervan verwacht.

WBdP is van mening dat SBB de kwestie eenzijdig vanuit de Gladde slang bekijkt, zonder de gevolgen voor het veengebied te beschouwen. Natuurlijk zal het niet zo zijn dat als je 80 ha op deze manier behandelt, dat je dan het jaar daarna opeens minder slangen in de Peel aantreft. De rest van de Peel is zo groot dat je dat effect niet merkt. Of de maatregelen voor de slangen positief zullen uitpakken betwijfelen we. De meeste plekken zijn vol gegroeid met Adelaarsvarens. Wij vinden deze manier van werken in ieder geval niet voor herhaling vatbaar.



Wat doet Werkgroep Behoud de Peel?

Werkgroep Behoud de Peel is een onafhankelijke stichting, met als doelstelling het behoud en herstel van het Peelgebied als een hoogveen(achtig) landschap met de daaraan verbonden historische waarden en natuurkwaliteiten.

Ooit besloeg het hoogveengebied van de Peel een enorme oppervlakte in het grensgebied van Brabant en Limburg.

Ons werkterrein bestaat nu uit negen Peelgemeenten, waarin nog Peelrestanten liggen, of die (dicht) daaraan grenzen:

- Asten
- Deurne
- Gemert-Bakel (daarvan het oorspronkelijke Bakel en Milheeze)
- Horst aan de Maas (daarvan het oorspronkelijke Horst en Sevenum)
- Leudal (daarvan het oorspronkelijke Heythuysen, plus het noordelijk deel van Roggel en Neer)
- Nederweert
- Peel en Maas (daarvan het oorspronkelijke Helden en Meijel)
- Someren (het zuidoostelijk deel)
- Venray

Voor het behoud en herstel van de Peelgebieden is de Werkgroep al 33 jaar strijdvaardig.

In de eerste jaren na de oprichting in 1978 stelden we alles in het werk om verdere afgraving en ontginning van de Peel te voorkomen. Zo werden de Deurnese Peel en het Grauwveen een beschermd natuurmonument.

Toen deze gevaren waren afgewend, kon aandacht besteed worden aan beheerswerk in de Peel (dammen bouwen/bomen zagen) en al snel daarna ook aan bestrijding van allerlei bedreigingen van buitenaf, zoals ontwatering, uitstoot van ammoniak en aantasting van het open landschap rond de Peel. Dit doen we nog steeds.

Daarnaast besteden we tijd aan allerlei vormen van voorlichting.

Maar de meeste tijd steken we al jarenlang in het samen met andere partijen maken (en uitvoeren) van plannen voor een betere inrichting van de Peelreservaten en vooral ook plannen om ze minder kwetsbaar te maken voor bedreigingen van buitenaf.

Jaarverslag in het kort

In 2010 en 2011 zat Werkgroep Behoud de Peel weer niet stil. Hieronder een korte samenvatting van onze belangrijkste werkzaamheden. Meer daarover, plus over onze diverse andere activiteiten, vindt u in dit jaarverslag en op onze website www.wbdp.nl.

Ammoniak 4

Door middel van vele controles en procedures zorgden we ervoor dat de provincies de verplichtingen van de Habitatrichtlijn naleven bij toenames van ammoniakemissie uit veehouderijen. De Raad van State gaf ons gelijk dat het legaliseren van illegale uitbreidingen niet is goedgekeurd.

Gewenst water-regime 8

We benadrukten de noodzaak voor het verhogen van de waterstand rondom de Peel. We vinden dat grote terughoudendheid betracht dient te worden ten aanzien van extra compartimenten en afdichten van wijkbodems in de Deurnese Peel.

Anti-verdroging 10

We gingen in beroep tegen de vergunning van provincie N.-Brabant voor 22 beregingen uit grondwater rondom de Deurnese en de Groote Peel. Tien beroepen tegen drainages rondom de Mariapeel konden we intrekken nadat het waterschap besloot om de slootpeilen niet te zullen verlagen.

Mariapeel 11

We reageerden op het concept inrichtingsplan voor de Mariapeel en het Grauwveen. Maatregelen zoals het volledig dichten van sloten zijn ingrijpend en niet altijd nodig. Amerikaanse bosbessen mogen niet worden geïmporteerd, want dat beschadigt de veenbodem.

Heidse Peel 13

Op ons voorstel werd het concept projectplan voor dit gebied dusdanig gewijzigd dat de Peelrestantjes veel beter met elkaar verbonden worden.

Natura2000 13

We protesteerden tegen het plan van provincie Limburg om EHS, gelegen tegen Natura2000-gebieden, te gaan schrappen.

Landinrichting 14

Bij de landinrichting Peelvenen werkten we mee aan de EHS-inrichtingsplannen Koningshoeven cultuur en Koningshoeven natuur, nabij de Deurnese Peel.

We ondersteunden een zeer belangrijke aanvraag van subsidie bij Europa.

Peelwerk 17

We verrichtten ruim 1200 uur beheerswerk in de Deurnese Peel, namen de waterstanden op en beheerden twee graslandpercelen.

Ruimtelijke ordening 18

Door onze inbreng werden enkele gemeentelijke bestemmingsplannen Peel-vriendelijker.

Gladde slang 19

We uitten kritiek op het beheer van Staatsbosbeheer voor de Gladde slang in de Deurnese Peel.



Zoals in dit jaarverslag is te lezen, is Werkgroep Behoud de Peel nagenoeg geheel afhankelijk van haar donateurs. Laat blijken hoezeer U ons werk voor de Peel waardeert door een bedrag over te maken op giro 5356520 t.n.v. WBDP te Deurne. Uw steun is essentieel. Hartelijk dank!